

ผลการสอนอย่างมีแบบแผนต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองและภาวะสุขภาพ
ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูง เนื่องจากการตั้งครรภ์

THE EFFECT OF PLANNED INSTRUCTION ON SELF - CARE BEHAVIOR AND
HEALTH STATE IN PREGNANCY - INDUCED HYPERTENSIVE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2533

ISBN 974-586-929-5

สงวนลิขสิทธิ์

Copyright by สำนักนันทนาการ university

จาก

สำนักนันทนาการ ม. มนต์ล

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการสออย่างมีแบบแผนต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองและภาวะสุขภาพ
ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์

ผู้วิจัย เพียงเพ็ญ จันทระชนะ

ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ยุพิน จันทรคคะ วท.ม., ค.บ., ค.ม.

กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล วท.บ., M.S., Ph.D.

จริยาวัตร คมพยัคฆ์ วท.บ., วท.ม., ส.ด.

วันที่สำเร็จการศึกษา 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533

บทคัดย่อ

หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหาก
เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามแผนการรักษาไม่ได้ ทำให้อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนที่เป็นอันตรายต่อ
หญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ได้ สาเหตุที่สำคัญอาจเนื่องมาจากหญิงตั้งครรภ์ยังขาดความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะของโรคและการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ไม่ตระหนักถึงภาวะแทรกซ้อน
อันตรายจากความรุนแรงของโรคที่จะมีต่อตนเองและทารกในครรภ์ ไม่รับรู้ถึงประโยชน์ของ
การปฏิบัติตนตามแผนการรักษาหรืออาจมีปัญหาลุบลรรคด้าน เศรษฐกิจและอื่น ๆ สำหรับปัญหาการ
ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะของโรค และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องนั้นอาจแก้ไขได้ โดย
ผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดการสออย่างมีแบบแผนด้วยวิธีการสอนเป็นรายบุคคล ร่วมกับการใช้สื่อการ
สอน เช่น ภาพพลิก หุ่นจำลอง และมีแผนพับการปฏิบัติตนให้ไปอ่านทบทวนหลังการสอน จะทำให้
หญิงตั้งครรภ์เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะของโรคและการปฏิบัติตน ซึ่งจะส่งผลให้หญิง
ตั้งครรภ์มีพฤติกรรมดูแลตนเองที่ถูกต้อง และมีภาวะสุขภาพดี ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมี
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสออย่างมีแบบแผนต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพ
ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยกึ่ง
ทดลองกลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ในหน่วยฝาก
ครรภ์และคลินิกหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงสูง ในตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 42
คน จับคู่กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ อายุครรภ์ และลำดับที่ของการตั้งครรภ์ใกล้เคียงกัน แล้วสุ่มเข้า
กลุ่มควบคุม จำนวน 21 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติจากเจ้าหน้าที่และเป็นกลุ่ม

ทดลอง 21 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผนจากผู้วิจัยด้วยวิธีการสอนเป็นรายบุคคล ร่วมกับการใช้สื่อการสอน เช่น ภาพพลิก หุ่นจำลอง และมีแผนผังการปฏิบัติตนให้ไปอ่านบททวนที่บ้าน

ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมการดูแลตนเองและภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะสุขภาพด้วยการทดสอบค่าที แบบอิสระจากกัน ได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ที่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผนมีพฤติกรรมการดูแลตนเองดีกว่า หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

2. หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ที่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผนมีภาวะสุขภาพดีกว่า หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลการศึกษารังนี้พบว่า การให้ความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเนื่องจากการตั้งครรภ์ โดยวิธีการสอนเป็นรายบุคคล ร่วมกับการใช้สื่อการสอน เช่น ภาพพลิก หุ่นจำลอง และมีแผนผังการปฏิบัติตนให้ไปอ่านบททวนภายหลังการสอน ทำให้หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการสอน มีพฤติกรรมการดูแลตนเองถูกต้องเหมาะสม และมีภาวะสุขภาพดีกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผน จากผลการศึกษารังนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการนำวิธีการสอนอย่างมีแบบแผนไปใช้ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มีโรคแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น โรคหัวใจ เบาหวาน โลหิตจาง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์เหล่านี้มีพฤติกรรมการดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง และมีภาวะสุขภาพที่ดีเป็นการลดจำนวนการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล นอกจากนี้ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนวิธีต่าง ๆ กันหลายวิธี เพื่อศึกษาหาวิธีที่ได้ผลดีและประหยัดที่สุด เช่น เปรียบเทียบการสอนเป็นรายบุคคลกับกลุ่มย่อย หรือศึกษาผลการสอนอย่างมีแบบแผน เช่นเดียวกับที่ใช้ไปในการศึกษารังนี้ ร่วมกับใช้สื่อการสอนอื่น ๆ เช่น วีดีโอ และ สไลด์ประกอบเสียง

Thesis Title The Effect of Planned Instruction on Self - Care
 Behavior and Health State in Pregnancy - Induced
 Hypertensive Pregnant Women

Name Piengpen Chanchana

Degree Master of Science (Nursing)

Thesis Supervisory Committee

 Yupin Chandaragga, B.Sc., B.Ed., M.Ed.

 Kobkul Phanchaoenworakul, B.Sc., M.S., Ph.D.

 Jariyawat Kompayak, B.Sc., M.P.H., Dr.P.H.

Date of Graduation 12 November B.E. 2533 (1990)

ABSTRACT

The most important problem which affects health status of pregnancy - induced hypertensive pregnant women is related to their lack of knowledge and ignorance in appropriate preventive practice. One of the measures to assist these pregnant women is to provide the planned instruction by individual teaching combined with using appropriate media, i.e. flip chart, model and leaflet about pregnancy-induced hypertension from the researcher. Thus, the purpose of this study was to investigate the effect of planned instruction on self - care behavior and health state in pregnancy - induced hypertensive pregnant women. Quasi - experimental research was implemented. The sample was composed of 42 pregnancy - induced hypertensive pregnant women who attended antenatal and high - risk clinic at Siriraj Hospital. The sample was purposively assigned into 2 groups. The first 21 pregnancy-induced hypertensive pregnant women were assigned as control group who received routine care from the hospital personnel and the next 21 pregnancy - induced hypertensive pregnant women were assigned as the experimental group who received the

planned instruction by individual teaching combined with using appropriate media, i.e. flip chart, model and leaflet about pregnancy - induced hypertension from the researcher.

The pre-test of self-care behavior and health state of the sample were evaluated prior to the study. The post - test of the same questionnaires were evaluated again 2 weeks after the pre-test for both groups. Data were analyzed by using Analysis of Covariance and t-test.

The results were as follows :

1. The pregnancy-induced hypertensive pregnant women who received the planned instruction demonstrated significantly higher scores on self-care behavior than those in the control group. (p < .01)
2. The pregnancy -induced hypertensive pregnant women who received the planned instruction demonstrated significantly higher scores on health state than those in the control group. (p < .01)

As the result of this study, it shows that planned instruction through individual teaching combined with using appropriate media, i.e. flip chart, model and leaflet, assist pregnancy - induced hypertensive pregnant women to perform better self-care behavior and demonstrate better health status. On the basis of this study, recommendations are suggested that further studies on the effect of planned instruction in other groups of pregnant women with various complications, i.e., Heart Disease, Diabetes Mellitus and Anemia. Furthermore, comparison among various methods of planned instructions should be considered, that is, individual and group teaching with discussion, planned instruction combined with other medias such as video and slides.